

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การใช้บังคับพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓
แก่พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา (กรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาได้มีหนังสือ ที่ ศธ ๐๕๔๔/๕๑๖๗ ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๙ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า ตามที่มาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดนิยามคำว่า “ลูกจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้าง และมาตรา ๖๕/๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ในสถาบันอุดมศึกษา (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๑ กำหนดว่า “การกำหนดตำแหน่ง ระบบการจ้าง การบรรจุ และการแต่งตั้ง อัตราค่าจ้างและค่าตอบแทน เงินเพิ่มและสวัสดิการ การเลื่อนตำแหน่ง การเปลี่ยน และการโอนย้ายตำแหน่ง การลา จรรยาบรรณ วินัยและการรักษาวินัย การดำเนินการทางวินัย การออกจากงาน การอุทธรณ์และการร้องทุกข์ และการอื่นที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของพนักงาน ในสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามข้อบังคับของสภาสถาบันอุดมศึกษา” ซึ่งข้อ ๔ แห่งข้อบังคับ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ว่าด้วย การบริหารงานบุคคลสำหรับพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๘ กำหนดนิยามคำว่า “พนักงาน” หมายความว่า พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาซึ่งได้รับการจ้างตามสัญญาจ้างให้ทำงานในมหาวิทยาลัย โดยได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนจากเงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินรายได้ของมหาวิทยาลัย นั้น

มหาวิทยาลัยจึงขอหารือปัญหาข้อกฎหมาย ดังนี้

๑. นิยามคำว่า ลูกจ้าง ตามมาตรา ๔ แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๘ มีความหมายครอบคลุมถึงพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏหรือไม่ อย่างไร

๒. พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาจะต้อง อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ หรือไม่ อย่างไร

๓. พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาสามารถ เลือกที่จะเข้าเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ ตามความสมัครใจได้หรือไม่ อย่างไร

ทั้งนี้ มหาวิทยาลัยได้หารือสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ในประเด็นดังกล่าวแล้ว และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาตอบข้อหารือว่า พนักงานในสถาบัน อุดมศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาต้องอยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ และไม่สามารถเลือกที่จะเข้าเป็นผู้ประกันตนตามความสมัครใจได้ แต่เพื่อให้เกิดความชัดเจน ในการตีความกฎหมายดังกล่าว มหาวิทยาลัยจึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาอีกทางหนึ่ง

ส่งพร้อมหนังสือที่ นร ๐๙๑๐/๙๕ ลงวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๐ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) ได้พิจารณาข้อหาหรือของมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา โดยมีผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานปลัดกระทรวงและสำนักงานคณะกรรมการ การอุดมศึกษา) และผู้แทนมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่า มีประเด็นที่จะต้องพิจารณาคือ พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมาอยู่ภายใต้การใช้อำนาจของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ ๙) เห็นว่า มาตรา ๕^๑ แห่งพระราชบัญญัติ ประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ กำหนดนิยามคำว่า “ลูกจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งทำงานให้นายจ้าง โดยรับค่าจ้าง ประกอบกับมาตรา ๔^๒ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบัน อุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ กำหนดนิยามคำว่า “พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการจ้างตามสัญญาจ้างให้ทำงานในสถาบันอุดมศึกษา โดยได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทน จากเงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินรายได้ของสถาบันอุดมศึกษา และพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาต้องปฏิบัติงานตามข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ว่าด้วย การบริหารงานบุคคลสำหรับพนักงานในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๕๘ และตามเงื่อนไข ที่กำหนดไว้ในสัญญาจ้าง รวมทั้งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาซึ่งสั่งในหน้าที่ราชการ โดยชอบด้วยกฎหมายและระเบียบของทางราชการ หากฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามก็จะมีผลลงโทษ ทางวินัย สัญญาจ้างให้ทำงานในสถาบันอุดมศึกษาดังกล่าวจึงเป็นสัญญาจ้างแรงงาน ตามมาตรา ๕๗๕^๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาในฐานะเป็นนายจ้าง และพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาที่ถูกจ้างนั้นมีฐานะเป็นลูกจ้างตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติ ประกันสังคมฯ เมื่อพนักงานในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเป็นลูกจ้าง ตามสัญญาจ้างแรงงาน และไม่ใช้ข้าราชการหรือลูกจ้างประจำของมหาวิทยาลัย ทั้งมาตรา ๔^๔

มาตรา ๕ ในพระราชบัญญัตินี้

“ลูกจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้าง

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

ฯลฯ

ฯลฯ

“พนักงานในสถาบันอุดมศึกษา” หมายความว่า บุคคลซึ่งได้รับการจ้างตามสัญญาจ้างให้ทำงาน ในสถาบันอุดมศึกษา โดยได้รับค่าจ้างหรือค่าตอบแทนจากเงินงบประมาณแผ่นดินหรือเงินรายได้ของสถาบันอุดมศึกษา

ฯลฯ

ฯลฯ

มาตรา ๕๗๕ อันว่าจ้างแรงงานนั้น คือสัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่ง เรียกว่าลูกจ้าง ตกลงจะทำงาน ให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่านายจ้าง และนายจ้างตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

(๑) ข้าราชการและลูกจ้างประจำของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการ ส่วนท้องถิ่น

(๒) นักเรียน นักเรียนพยาบาล นิสิตหรือนักศึกษา ซึ่งเป็นลูกจ้างของโรงเรียนสถานพยาบาล วิทยาลัย หรือมหาวิทยาลัยนั้น

(๓) ลูกจ้างของรัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

(๔) กิจการหรือลูกจ้างอื่นตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคมฯ และมาตรา ๓^๕ แห่งพระราชกฤษฎีกากำหนดกิจการหรือลูกจ้างอื่นที่ไม่อยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๖๐ มิได้กำหนดให้ลูกจ้างของสถาบันอุดมศึกษาไม่อยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม ประกอบกับพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนในสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๗ ก็ได้มีบทบัญญัติยกเว้นให้ไม่ต้องอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมแต่อย่างใด ดังนั้น พนักงานในสถาบันอุดมศึกษาสังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาจึงต้องอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓

(นายติสทัต โหตระกิตย์)

เลขาธิการคณะกรรมการการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๕๖๐

มาตรา ๓ ให้กิจการหรือลูกจ้างดังต่อไปนี้เป็นกิจการหรือลูกจ้างอื่นที่ไม่อยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม

- (๑) ลูกจ้างของเนติบัณฑิตยสภา
- (๒) ลูกจ้างของสถาบันวิจัยจุฬาภรณ์
- (๓) ลูกจ้างของสภาอากาศไทย
- (๔) ลูกจ้างของสำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ
- (๕) ลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ์
- (๖) ลูกจ้างของกิจการเพาะปลูก ประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีได้ใช้ลูกจ้างตลอดปีและไม่มีลักษณะงานที่เป็นกิจการนอกเหนือกิจการดังกล่าวรวมอยู่ด้วย
- (๗) ลูกจ้างของนายจ้างที่จ้างไว้เพื่อทำงานอันมีลักษณะเป็นครั้งคราว เป็นการจร หรือเป็นไปตามฤดูกาล
- (๘) ลูกจ้างของนายจ้างที่เป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งงานที่ลูกจ้างทำนั้นมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย
- (๙) ลูกจ้างของนายจ้างซึ่งประกอบการค้าเร่หรือการค้าแผงลอย